

TÜRKİYE DİYANET VAKFI
İSLAM ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

ISAM.

مركز البحوث الإسلامية
وقف الديانة التركي

Levâmiu'l-burhân ve kavâtiu'l-beyân fî meâni'l-Kur'ân

Muhammed b. Hasan el-Muînî
(ö. 537 h. / 1143 m.)

Tahkik
Sefer Hasanov

Birinci Cilt

TÜRKİYE DİYANET VAKFI YAYINLARI

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları

Yayın No. 1117
İSAM Yayınları 148
Klasik Eserler Dizisi 11
© Her hakkı mahfuzdur.

LEVÂMIU'L-BURHÂN ve KAVÂTIU'L-BEYÂN fi MEÂNİ'L-KUR'ÂN

Muhammed b. Hasan el-Muîni

Cilt 1

Tahkik
Sefer Hasanov

Levâmiu'l-burhân ve kavâtu'l-beyân fi meâni'l-Kur'ân
TDV İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM)
Tahkik Yayın Kurulu ilmi kontrolünde hazırlanmıştır.

İcadiye-Bağlarbaşı Cad. 38 Üsküdar/İstanbul
Tel. 0216. 474 08 50
www.isam.org.tr yayin@isam.org.tr

Yayın yönetmeni M. Suat Mertoglu
Yayın koordinasyon Erdal Cesar
İnceleme kısmı son okuma (Türkçe) Mustafa Demiray
Tashih (Türkçe) İsa Kayaalp, İsmail Özbilgin
Kapak Hasan Hüseyin Can
Yayın takip Sema Doğan

Eserin bu baskısı
TDV İslam Araştırmaları Merkezi'nin (İSAM)
Erken Klasik Dönem Projesi
kapsamında yayımlanmıştır.

Proje koordinatörü Orhan Ençakar

Bu kitap
Türkiye Diyanet Vakfı Müttevelli Heyeti'nin
03.12.2007 tarih ve 0314.P/023-03771 sayılı kararıyla basılmıştır.

Birinci Basım: Beyrut, 2013 m. / 1434 h.
Üçüncü Basım: İstanbul, Ekim 2022 m. / 1444 h.
ISBN 978-625-428-107-5 (Tk.)
978-625-428-108-2 (1. Cilt)

Yayın ve Dağıtım

TDV Yayın Matbaacılık ve Tic. İşl.
Ostim OSB Mahallesi, 1256 Caddesi, No. 11
Yenimahalle/Ankara
Tel. 0312. 354 91 31 Faks. 0312. 354 91 32
bilgi@tdv.com.tr
Sertifika No. 48058

Basım

İmak Ofset Basım Yayın Tic. ve San. Ltd. Şti.
Akçaburgaz Mh. 137. Sk. No:12
34522 Esenyurt / İstanbul
Tel. 0212. 444 62 18
Sertifika No. 45523

Muhammed b. Hasan el-Muîni

Levâmiu'l-burhân ve kavâtu'l-beyân fi meâni'l-Kur'ân [لوامع البرهان وقواطع البيان في معاني القرآن] /
Muhammed b. Hasan el-Muîni; tahkik Sefer Hasanov. – 3. bs. – İstanbul; Ankara : İslam
Araştırmaları Merkezi (İSAM); Türkiye Diyanet Vakfı, 2022.

1. c. (38, 570 s.); 24 cm. – (Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları; 1117. İSAM Yayınları; 148.
Klasik Eserler Dizisi; 11)

Dizin ve kaynakça var.

ISBN 978-625-428-107-5 (Tk.) 978-625-428-108-2 (1. Cilt)

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR • 7

ÖNSÖZ • 9

MUHAMMED b. HASAN el-MUÎNÎ ve *LEVÂMÎU'l-BURHÂN'I* • 11

I. MUHAMMED b. HASAN el-MUÎNÎ'NİN
YAŞADIĞI ASIR ve İLMÎ MUHİTİ • 13

II. HAYATI • 19

A. Adı, Künyesi ve Nisbeleri • 19

B. Doğduğu ve Yaşadığı Yer • 20

C. İlmî ve Edebî Faaliyetleri • 21

1. Tahsil Hayatı • 21

2. İtikadî ve Amelî Mezhebi • 22

a. İtikadî Mezhebi • 22

b. Amelî Mezhebi • 22

3. Hocalığı • 22

4. Öğrencileri • 22

5. Eserleri • 23

6. Şairliği • 23

D. Vefatı • 24

III. *LEVÂMÎU'l-BURHÂN* • 25

A. Eserin İsmi • 25

B. Yazmanın Müellife Nispeti • 25

C. Yazmaların Tavsifi • 26

D. Eserin Kaynakları ve Muhtevası • 29

E. Metin Tahkikinde Takip Edilen Metot • 32

KAYNAKÇA • 35

ÖNSÖZ

Allah Teâlâ'nın son mesajı olan Kur'ân-ı Kerim, indirildiği günden itibaren tefsir edilip açıklanmaya başlanmış, zaman içinde İslâm coğrafyasının genişlemesi sonucu farklı dillerin ve kültürlerin bir araya gelmesiyle insanların Kur'an'ı anlayıp hayatlarına tatbik etme ihtiyaçları daha da artmıştır. Böylece Kur'an'ın tefsirine olan ihtiyaç ve ilgi de artarak devam etmiştir. Allah Teâlâ, Kur'an'ın muhafazasını kendi uhdesine aldığından, onun metnini, ezberleme ve istinsah yoluyla koruduğu gibi mânalarının doğru anlaşılmasını da tefsir ilmi sayesinde devam ettirmeyi takdir buyurmuştur. Kur'ân-ı Kerim Arapça bir kitap olarak indirildiğinden, özellikle Arap olmayanların İslâm'a girmesiyle, Kur'an lafızlarının doğru bir şekilde anlaşılabilmesi için dil ağırlıklı tefsir çalışmalarına ihtiyaç hissedilmiştir. Bu tür tefsirler, genellikle "Meâni'l-Kur'ân", "Garîbü'l-Kur'ân" ve "İ'râbü'l-Kur'ân" isimleri altında Kur'an âyetlerini lugat, nahiv, sarf ve belâgat açısından ele almışlardır. Bunların kimi îraba, kimi lugata kimi de her ikisine birden ağırlık vermiştir.

İlim ehlinin istifadesine sunmakla şeref duyduğumuz Ebü'l-Fezâil el-Muînî'nin (ö. 537/1143) *Levâmiu'l-burhân ve kavâtu'l-beyân fî meâni'l-Kur'ân*'ı da meâni'l-Kur'ân türünden dil ağırlıklı bir tefsirdir. Muhtasar bir eser olmakla birlikte, içinde Kur'an lafızlarının aslî mânalarıyla ilgili birçok kıymetli açıklamanın bulunması, Kur'an'daki kelimelerin mânaları hakkında Selef âlimlerine ait pek çok görüşü ihtiva etmesi, ayrıca içinde hem kelâmî, hem fikhî hem de tasavvufî bilgilerin yer alması sebebiyle, bu tefsiri tahlil ve tahkik ederek ilim dünyasına kazandırmanın uygun olacağını düşündük.

Bu eserin yayıma hazırlık aşamasında ilmî kontrollerini gerçekleştiren TDV İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM) Tahkik Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Bekir Topalođlu'na ve Tahkik Komisyonunun diğer üyelerine, yayımlanmasını sağlayan İSAM Başkanı Prof. Dr. M. Âkif Aydın'a, çalışma süresince yardımlarını esirgemeyen tüm İSAM personeline teşekkürü bir borç bilirim.

Sefer Hasanov
İstanbul 2011

TÜRKİYE DİYANET VAKFI
İSLAM ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

ISAM.

مركز البحوث الإسلامية
وقف الديانة التركي

Levâmiu'l-burhân ve kavâtiu'l-beyân fî meâni'l-Kur'ân

Muhammed b. Hasan el-Muînî
(ö. 537 h. / 1143 m.)

Tahkik
Sefer Hasanov

İkinci Cilt

TÜRKİYE DİYANET VAKFI YAYINLARI

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları

Yayın No. 1117-1
İSAM Yayınları 148
Klasik Eserler Dizisi 11
© Her hakkı mahfuzdur.

LEVÂMIU'L-BURHÂN ve KAVÂTIU'L-BEYÂN fi MEÂNİ'L-KUR'ÂN

Muhammed b. Hasan el-Muîni

Cilt 2

Tahkik
Sefer Hasanov

Levâmiu'l-burhân ve kavâtu'l-beyân fi meâni'l-Kur'ân
TDV İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM)
Tahkik Yayın Kurulu ilmi kontrolünde hazırlanmıştır.

İcadiye-Bağlarbaşı Cad. 38 Üsküdar/İstanbul
Tel. 0216. 474 08 50
www.isam.org.tr yayin@isam.org.tr

Yayın yönetmeni M. Suat Mertoglu
Yayın koordinasyon Erdal Cesar
İnceleme kısmı son okuma (Türkçe) Mustafa Demiray
Tashih (Türkçe) İsa Kayaalp, İsmail Özbilgin
Kapak Hasan Hüseyin Can
Yayın takip Sema Doğan

Eserin bu baskısı
TDV İslam Araştırmaları Merkezi'nin (İSAM)
Erken Klasik Dönem Projesi
kapsamında yayımlanmıştır.

Proje koordinatörü Orhan Ençakar

Bu kitap
Türkiye Diyanet Vakfı Müttevelli Heyeti'nin
03.12.2007 tarih ve 0314.P/023-03771 sayılı kararıyla basılmıştır.

Birinci Basım: Beyrut, 2013 m. / 1434 h.
Üçüncü Basım: İstanbul, Ekim 2022 m. / 1444 h.
ISBN 978-625-428-107-5 (Tk.)
978-625-428-109-9 (2. Cilt)

Yayın ve Dağıtım

TDV Yayın Matbaacılık ve Tic. İşl.
Ostim OSB Mahallesi, 1256 Caddesi, No. 11
Yenimahalle/Ankara
Tel. 0312. 354 91 31 Faks. 0312. 354 91 32
bilgi@tdv.com.tr
Sertifika No. 48058

Basım

İmak Ofset Basım Yayın Tic. ve San. Ltd. Şti.
Akçaburgaz Mh. 137. Sk. No:12
34522 Esenyurt / İstanbul
Tel. 0212. 444 62 18
Sertifika No. 45523

Muhammed b. Hasan el-Muîni

Levâmiu'l-burhân ve kavâtu'l-beyân fi meâni'l-Kur'ân [لوامح البرهان وقواطع البيان في معاني القرآن] /
Muhammed b. Hasan el-Muîni ; tahkik Sefer Hasanov. – 3. bs. – İstanbul ; Ankara : İslam
Araştırmaları Merkezi (İSAM) ; Türkiye Diyanet Vakfı, 2022.

2. c. (636 s.) ; 24 cm. – (Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları ; 1117-1. İSAM Yayınları ; 148. Klasik
Eserler Dizisi ; 11)

Dizin ve kaynakça var.

ISBN 978-625-428-107-5 (Tk.) 978-625-428-109-9 (2. Cilt)